

Jen čtení před spaním nestačí Rozhovor s PhDr. Veronikou Laufkovou, Ph.D.

Co je to čtenářská pregramotnost?

Je to soubor postupně rozvíjejících se předpokladů pro čtení a psaní u dětí předškolního věku. Není to snaha naučit děti číst a psát, ale rozvíjení dovedností a kompetencí pro rozvoj čtenářské gramotnosti, která je důležitá pro celoživotní vzdělávání.

Děti by měly být obklopeny knihami, aby mohly projevit zájem o grafickou stránku věci a o písmenka. Je důležité dětem vytvořit podnětné prostředí, dobře vybavenou dětskou knihovničku a příležitosti k předčítání a čtení časopisů a knih, které děti budou zajímat. Nejlépe je ponechat dítěti volný výběr.

Pro čtení by děti měly mít klidné, pohodlné místo nejlépe u okna, kde je dostatek světla. K motivaci budoucího čtenářství patří nejen čtení před spaním, ale také další práce s knihou, kladení vhodných otázek, vtažení do procesu čtení, být s dítětem v dialogu.

Který věk je důležitý pro budoucí čtení?

Ideální doba je od samotného narození dítěte. Dle některých výzkumů se hovoří o prenatálním rozvoji čtenářské pregramotnosti, kdy plod vnímá intonaci a barvu hlasu. Lékaři také doporučují číst a vyprávět nedonošeným dětem již v porodnici. Např. v Chorvatsku maminky v porodnici získají památeční knihu na fotografie a průkaz do knihovny, sadu dětských knih pro miminka a metodiku, jak číst dětem a utvářet kladný vztah ke čtení. Na děti je třeba mluvit, obklopotvat děti vhodnými knihami např. leporely, knihami s příběhy bez textu pouze s obrázky. Při samotném listování knihou se děti učí orientovat v knize, na stránce, čtení zleva doprava. Vztah ke čtení nerozvíjíme pouze čtením samotným, ale také vyprávěním, interaktivním čtením, používáním doprovodných gest a pohybů. Pro dítě je zajímavé využití maňásků a loutek, aby se samo stalo spoluúčastníkem čteného. U starších dětí využíváme práci s obrázky s časovou a logickou posloupností. Práci s knihou můžeme doplňovat kreslením, malováním nebo pohybem. Při výběru knih přihlížíme k vyspělosti dítěte a jeho zájmům, aby mohlo sdílet myšlenky a zážitky. Výběr knihy bychom měli ponechat od útlého věku také na dítěti samotném, kdy si knihu vybere náhodně nebo podle ilustrací a obrázků.

Jak dále podporovat vztah rozvoj ke čtení?

Čtenářskou pregramotnost nerozvíjíme pouze čtením, děti si mohou příběhy samy vymýšlet, vyrábět si vlastní knížky. Ideální je využívání knih pro získávání informací, propojení knih se životem, aby děti pochopily, že se přes knihy mohou něčemu naučit. Nejdůležitější je vzor rodiče, sourozence, kteří čtou nejen doma, ale i venku, v dopravním prostředku a nadržují v ruce jen telefon či tablet. Tak si dítě může uvědomit, že knihy jsou pro nejbližší lidi důležité. Přínosné je společné čtení nebo vyprávění příběhů vlastními slovy jako rituál, který buduje citové vazby. Důraz klademe na čtení pro potěšení a radost. Čtení lehce nad úrovní slovní zásoby dítěte rozšiřuje jeho schopnost domyslet si význam a brzy začne samo nová slova používat.

Výzkumy zabývající se čtenářskou pregramotností

Mezinárodní výzkumy PIRLS a PISA uvádí, že předčítání knih před zahájením povinné školní docházky má pozitivní vliv na školní výsledky žáků. Některé výzkumy zase dokazují, že děti z rodin s vyšším socioekonomickým statusem mají doma více knih a častěji chodí do knihoven. Tyto děti dosahují lepších výkonů ve fonematickém uvědomování, rozpoznávání a znalosti písmen, psaní slov a gramatické. Další výzkumy se zabývají vizuálními texty, a tím, jak chápou děti studené a teplé barvy, šikmé tahy, ostré a špičaté čáry aj.

V dětství byla Veronika Laufková obklopená knihami, těmi, kdo je Veronice předčítali, byli dědeček a tatínek. Před spaním jí pak pohádky vyprávěla babička. Dnes si pozitivní a citové zážitky spojuje s nejoblíbenějšími knihami a plně si uvědomuje důležitost čtenářských rituálů s emočním fyzickým kontaktem s blízkou osobou. Také u svého syna od malička pěstuje lásku ke knihám. Často přispívá na knižní kampaně pro děti.

Zpracovala: Hana Ferfecká

Zdroj: Mgr. Marie Těthalová, rozhovor s PhDr. Veronikou Laufkovou,PhD., Informatorium 3, Březen 2018